

Schutte

gemaakt. Ik ben ook vol vertrouwen over een goede afloop, alleen al in de wetenschap dat ministers van Onderwijs lang plegen vast te houden aan hun zetel. Wat dat betreft hebben wij dus nog heel veel tijd.

Het lijkt mij dat de positie van leraren vooral een testcase zal zijn voor het slagen van het onderwijsbeleid van deze bewindslieden. De eerste proeve komt bij het komende CAO-overleg, maar de problematiek is natuurlijk veel breder. Als wij de resultaten van het CAO-overleg kennen, moeten wij maar eens op een rij zetten wat er verder nog moet gebeuren.

Ik had ook een aantekening gemaakt over de 1000-urennorm voor BVE, namelijk dat een en ander volgens de minister binnen de bestaande budgetten moet worden gerealiseerd. In de praktijk is men in feite teruggegaan naar 850 uur. Heeft dat niet ook te maken met de beperkte budgetten die voor deze sector beschikbaar zijn? Dan is een verhoging naar 1000 uur niet de oplossing.

De staatssecretaris heeft op zeer betrokken wijze geantwoord. Dat is prima. Over het toetsen en meten heb ik een aantal waardevolle uitspraken van haar op een rijtje gezet: het gaat niet alleen om cijfers, het gaat niet alleen om het achtste leerjaar, het gaat niet alleen om de Cito-toets. Dat bracht haar tot de weg van het leerlingvolgsysteem. Op zichzelf vind ik dat een goede weg, maar wij moeten ons wel realiseren dat wij daarmee heel wat van de scholen vragen. Het is arbeidsintensief. De staatssecretaris sprak zelf al van de noodzakelijke differentiatie en dat onderstreep ik. Wij zullen echter, met alle goede bedoelingen die wij hierbij hebben, ook moeten oppassen dat wij niet de weg van overheidsdwang en -regulering opgaan. Mijn algemene boodschap aan het begin van deze kabinetsperiode is: houd de regelende overheid op afstand als het gaat om het onderwijs, ook als de overheid goede ideeën meent te hebben. Over dit thema zullen wij ongetwijfeld in de komende jaren nog diverse malen de degens kruisen, naar ik hoop op basis van argumenten.

De algemene beraadslaging wordt geschorst.

De vergadering wordt van 12.30 uur tot 13.20 uur geschorst.

De **voorzitter**: De ingekomen stukken staan op een lijst die op de tafel van de griffier ter inzage ligt. Op die lijst heb ik voorstellen gedaan over de wijze van behandeling. Als aan het einde van de vergadering daartegen geen bezwaren zijn ingekomen, neem ik aan dat de Kamer zich met de voorstellen heeft verenigd.

Regeling van werkzaamheden

De **voorzitter**: Ik stel voor, toe te voegen aan de agenda voor de volgende week:

- het wetsvoorstel Wijziging van de Kaderwet bestuur in verandering (verlenging regeling Stadsregio Rotterdam) (26220);
- het wetsvoorstel Wijziging van de Kieswet, ter nadere uitvoering van richtlijn nr. 93/109/EG van de Raad van de Europese Unie van 6 december 1993 tot vaststelling van de wijze van uitoefening van het actief en passief kiesrecht bij de verkiezingen voor het Europees Parlement ten behoeve van burgers van de Unie die verblijven in een lidstaat waarvan zij geen onderdaan zijn (PbEG L 329) (26052);
- het wetsvoorstel Regels inzake de verstreking van subsidies door de Minister van Buitenlandse Zaken en de Minister voor Ontwikkelingssamenwerking (Kaderwet subsidies Ministerie van Buitenlandse Zaken) (26135);
- het wetsvoorstel Wijziging van de Wet tot gemeentelijke herindeling van Lemelerveld (26273);
- het wetsvoorstel Wijziging van de Wet toezicht kredietwezen 1992 en de Faillissementswet met betrekking tot het definitieve karakter van de afwikkeling van betalingen en effectentransacties in betalings- en effectenafwikkelingsystemen.

Ik stel voor, te behandelen in de vergaderingen van 1, 2 en 3 december:

- het wetsvoorstel Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Buitenlandse Zaken (V) voor het jaar 1999 (26200-V);
- het wetsvoorstel Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de

ontvangsten van het Ministerie van Buitenlandse Zaken (V) voor het jaar 1999 (deel Ontwikkelingssamenwerking) (26200-V);

- het wetsvoorstel Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Defensie (X) voor het jaar 1999 (26200-X).

Ik stel voor, aan de orde te stellen in de vergaderingen van 8, 9 en 10 december de gezamenlijk behandeling van:

- het wetsvoorstel Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (XV) voor het jaar 1999 (26200-XV);
- het wetsvoorstel Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Spaarfonds AOW voor het jaar 1999 (26200-F).

Overeenkomstig de voorstellen van de voorzitter wordt besloten.

De **voorzitter**: Op verzoek van de VVD-fractie benoem ik in:

- de Contactgroep Groot-Brittannië het lid Weisglas tot lid in de bestaande vacature, het lid Balemans tot lid in plaats van het lid Van den Doel en het lid Rijnstra tot lid in plaats van het lid O.P.G. Vos;
- de Contactgroep Frankrijk het lid Cherribi tot lid in plaats van het lid Weisglas, het lid Udo tot lid in plaats van het lid Te Veldhuis en het lid Blok tot lid in de bestaande vacature;
- de adviescommissie Strategisch Overleg Informatievoorziening het lid Wilders tot lid in plaats van het lid Kamp.

Op verzoek van de fractie van D66 benoem ik in de commissie voor de Werkwijze der Kamer de leden Augusteijn-Esser en Ravestein tot plv. lid in de bestaande vacatures.

Het woord is aan de heer Van Oven.

De heer **Van Oven** (PvdA): Mevrouw de voorzitter! De JBZ-raad zal op 3 en 4 december vergaderen. De vaste commissie voor Justitie en de algemene commissie voor Europese Zaken zullen dat op 26 november voorbereiden, maar tot op heden hebben ons geen stukken bereikt, hoewel wij de 15-dagenregeling kennen. Ik stel voor dat er bij de bewindslieden op wordt aangedrongen dat de stukken alsnog met de allergrootste spoed de Kamer

Voorzitter

bereiken, opdat wij toch nog iets van een deugdelijke voorbereidingstijd zullen hebben.

De **voorzitter**: Ik stel voor, het stenogram van dit deel van de vergadering door te geleiden naar het kabinet.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Het woord is opnieuw aan de heer Van Oven.

De heer **Van Oven** (PvdA): Mevrouw de voorzitter! Op 4 november heb ik schriftelijke vragen gesteld aan de ministers van Justitie en van Buitenlandse Zaken over de zaak-Pinochet. Op 10 november heeft de minister van Justitie laten weten dat die vragen zo spoedig mogelijk beantwoord zouden worden en dat hij niet aan het verzoek kon voldoen om dat in dezelfde week te laten plaatsvinden. Inmiddels is het 19 november. Uit radioberichten van gisteren hebben wij begrepen dat de minister voor Ontwikkelingssamenwerking zich inmiddels heeft uitgelaten over hetzelfde onderwerp, namelijk de kans dat een daadwerkelijke vervolging van Pinochet door Nederland met enige kans op succes zou kunnen plaatsvinden. Gezien die omstandigheden en het feit dat ons nog steeds geen antwoord heeft bereikt, stel ik voor dat er bij de minister van Justitie op wordt aangedrongen dat die antwoorden op de schriftelijke vragen nu zo spoedig mogelijk de Kamer bereiken, en wel uiterlijk deze week.

De **voorzitter**: Ik stel voor, het stenogram van dit deel van de vergadering door te geleiden naar het kabinet.

Daartoe wordt besloten.

Aan de orde is de voortzetting van de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (VIII) voor het jaar 1999 (26200-VIII)**, en van:

- de motie-Ross-van Dorp over management op basisscholen (26200-VIII, nr. 19);
- de motie-Ross-van Dorp over studiekosten tot een maximum-

- percentage van het inkomen (26200-VIII, nr. 20);
- de motie-Wijn over compensatie voor bezuinigingen op het HBO en het WO (26200-VIII, nr. 21);
- de motie-Wijn over de OV-studentenkaart (26200-VIII, nr. 22);
- de motie-Barth c.s. over de kerntaak voorbereiding op de multiculturele samenleving (26200-VIII, nr. 23);
- de motie-Rehwinkel c.s. over de teruggang in het leerlingwezen (26200-VIII, nr. 24);
- de motie-Rehwinkel c.s. over de contractprijs voor de OV-studentenkaart (26200-VIII, nr. 25);
- de motie-Rabbae/Ross-van Dorp over de voorschool (26200-VIII, nr. 26);
- de motie-Rabbae c.s. over het niet kiezen voor een OV-studentenkaart (26200-VIII, nr. 27);
- de motie-Rabbae/Van Bommel over de status als werknemer van promovendi (26200-VIII, nr. 28);
- de motie-Van Bommel over de ouderbijdrage in het basis- en voortgezet onderwijs (26200-VIII, nr. 29);
- de motie-Van Bommel over de derdegeldstroomactiviteiten in de BVE-sector (26200-VIII, nr. 30);
- de motie-Van Bommel c.s. over bestrijding van functioneel analfabetisme (26200-VIII, nr. 31);
- de motie-Lambrechts c.s. over kinderopvang voor herintreders (26200-VIII, nr. 33);
- de motie-Lambrechts c.s. over het aantal vrouwelijke hoofddocenten en hoogleraren (26200-VIII, nr. 34);
- de motie-Van der Vlies over betere ondersteuning van schooldirecteuren (26200-VIII, nr. 35);
- de motie-Van der Vlies over ruimtelijke consequenties van vernieuwingen in het onderwijs (26200-VIII, nr. 36).

De algemene beraadslaging wordt hervat.

Minister **Hermans**: Mevrouw de voorzitter! In tweede termijn zijn nog een heleboel vragen gesteld. Ik hoop dat ik ze in de korte tijd die mij ter beschikking stond, kan beantwoorden. Ik wil een aantal blokken maken, om langs die lijn te komen tot een zo helder mogelijke uiteenzetting.

Voorzitter! De vraag is gesteld, wat financieel is afgesproken met de HBO en de VSNU. Ik zal dat nog eens heel helder zeggen. Mijn eerste

prioriteit is, te zoeken naar mogelijkheden om de frictiekosten bij het HBO op te vangen. Bij extra middelen van buiten de begroting zal ook een hoge prioriteit worden gegeven aan het WO. Nummer één qua financieringsmogelijkheden – ik zal immers keuzes moeten maken – is dus het HBO, en nummer twee is het WO. In het kader van de uitwerking van het HOOP en de agenda terzake zal ik met voorstellen dienaangaande komen. Het moge wel duidelijk zijn dat dit niet kan zonder dat er heel goede plannen op tafel liggen van de kant van het HBO en natuurlijk ook van de kant van het WO wanneer er budgettaire ruimte voor is. Met name de frictie- en omslagkosten die vooral voor het HBO van belang zijn, moeten op tafel gaan komen. Dan ben ik bereid om te bezien of er financiële ruimte is om op genoemde plannen in te steken. Dit alles in de volgorde: 1. HBO en 2. WO.

Er is wat betreft de derde geldstroom gevraagd of ik bereid ben na te gaan wat er echt aan gelden voor fundamenteel onderzoek beschikbaar is. Wat gevraagd wordt, is eigenlijk niet precies mogelijk. De vraag wat onder fundamenteel moet worden verstaan, is eigenlijk al een discussie waard. Ik kan wel melden dat de totale derde geldstroom onderwijs en onderzoek tezamen ongeveer 1,2 mld. omvat. Wij hebben de indruk dat in de bèta- en de medische sfeer budgetten voor redelijk tot zeer fundamenteel onderzoek beschikbaar zijn. Het gaat dan om ongeveer 150 mln. per jaar via de grote bedrijven. Wat betreft de gammawetenschappen kan ik het niet precies aangeven. Het lijkt mij ook bijna onmogelijk om dat te doen. Dan zou je eerst een volledige definitie moeten hebben van wat onder fundamenteel onderzoek moet worden verstaan. Daar kun je lang over discussiëren. Overigens krijgen wij in december nog een discussie met elkaar over het wetenschapsbeleid. Dan kunnen wij ook dat wellicht wat verder doorspreken.

Er is verder gewezen op het punt van de eventuele gedwongen schaalvergroting. Fuseren in het HBO, fuseren in onderwijsland betreft een afweging van besturen. Overwegingen van bedrijfseconomische en onderwijskundige aard zijn daarbij essentieel. Waar er op dat punt belemmeringen zijn in de wet, moeten wij die proberen weg te